

Analiza przepisów dotyczących form ochrony przyrody występujących na terenie województwa mazowieckiego z omówieniem najczęściej łamanych zakazów obowiązujących w stosunku do danej formy

**Art. 6. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
(Dz. U. z 2020 r. poz. 55, z późn. zm.)**

Formami ochrony przyrody są:

parki narodowe

obszary Natura 2000

rezerваты przyrody

stanowiska dokumentacyjne

obszary chronionego krajobrazu

użytki ekologiczne

pomniki przyrody

parki krajobrazowe

ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Centralny rejestr form ochrony przyrody (CRFOP)

Prowadzony przez Generalnego Dyrektora Ochrony
Środowiska

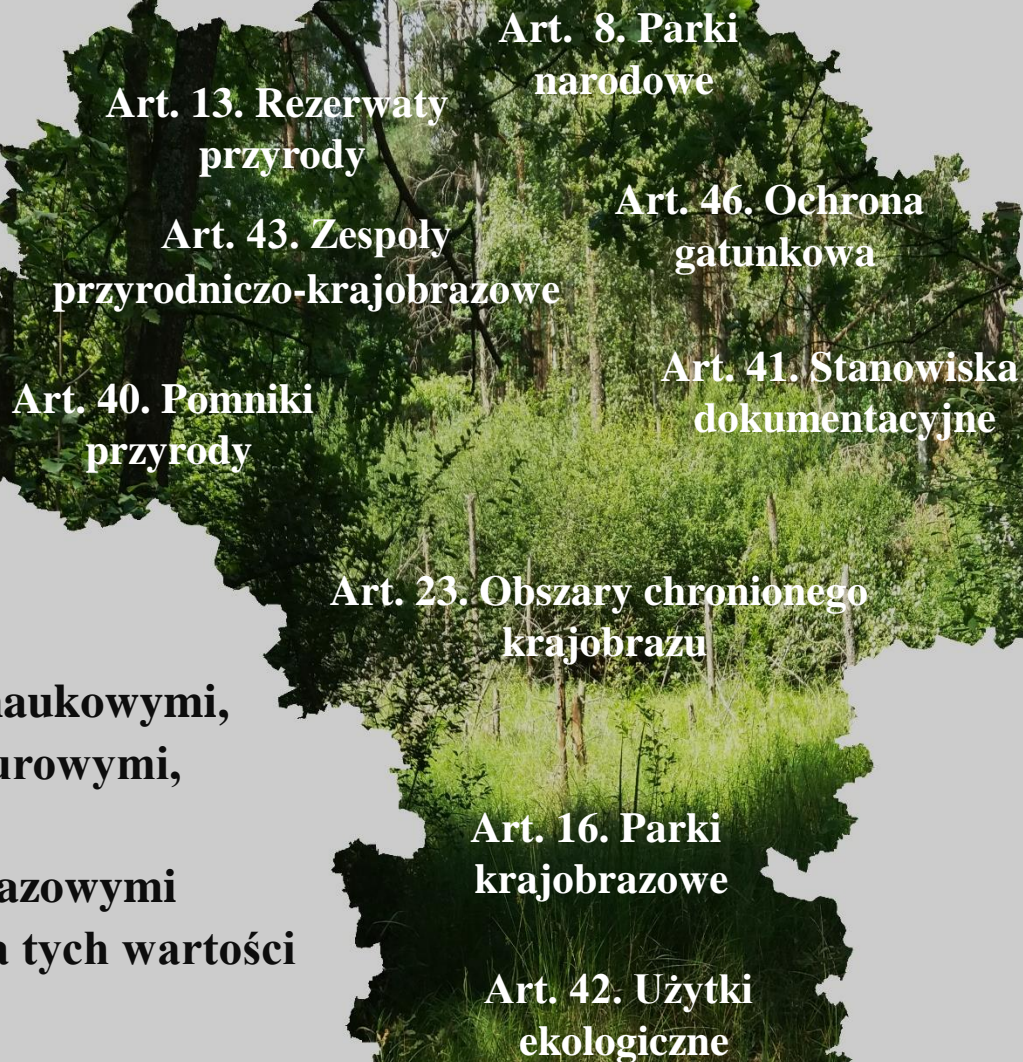
Zawiera dane tekstowe oraz interaktywny serwis mapowy

Pozwala zlokalizować każdą formę ochrony na terenie kraju

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

**Formy ochrony przyrody
obejmują obszary wyróżniający
się szczególnymi
wartościami**

Art. 8. Parki narodowe

Art. 13. Rezerваты przyrody

Art. 43. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Art. 40. Pomniki przyrody

Art. 46. Ochrona gatunkowa

Art. 41. Stanowiska dokumentacyjne

Art. 23. Obszary chronionego krajobrazu

Art. 16. Parki krajobrazowe

Art. 42. Użytki ekologiczne

**przyrodniczymi, naukowymi,
społecznymi, kulturowymi,
edukacyjnymi,
walorami krajobrazowymi
w celu zachowania tych wartości**

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Utworzenie lub powiększenie parku narodowego następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów i jest celem publicznym

Nadzór nad działalnością parków narodowych sprawuje minister właściwy do spraw środowiska

Organem parku narodowego jest dyrektor parku narodowego

Art.8c

Art.9

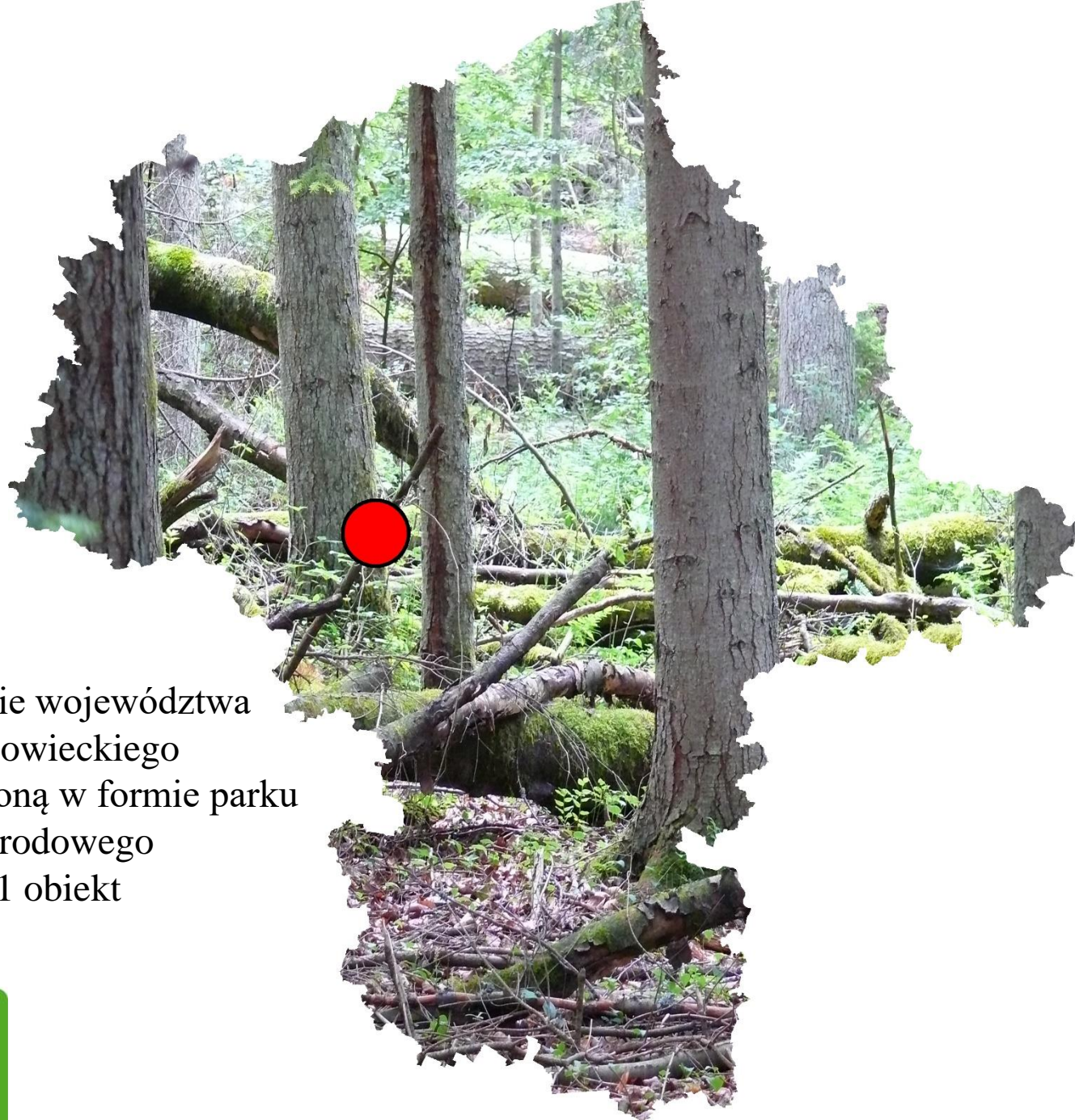
Art.10

Art.103

Zadania związane z ochroną przyrody, badaniami naukowymi i działalnością edukacyjną, a także ochroną mienia parku narodowego oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody na terenie parku wykonuje Służba Parku Narodowego

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

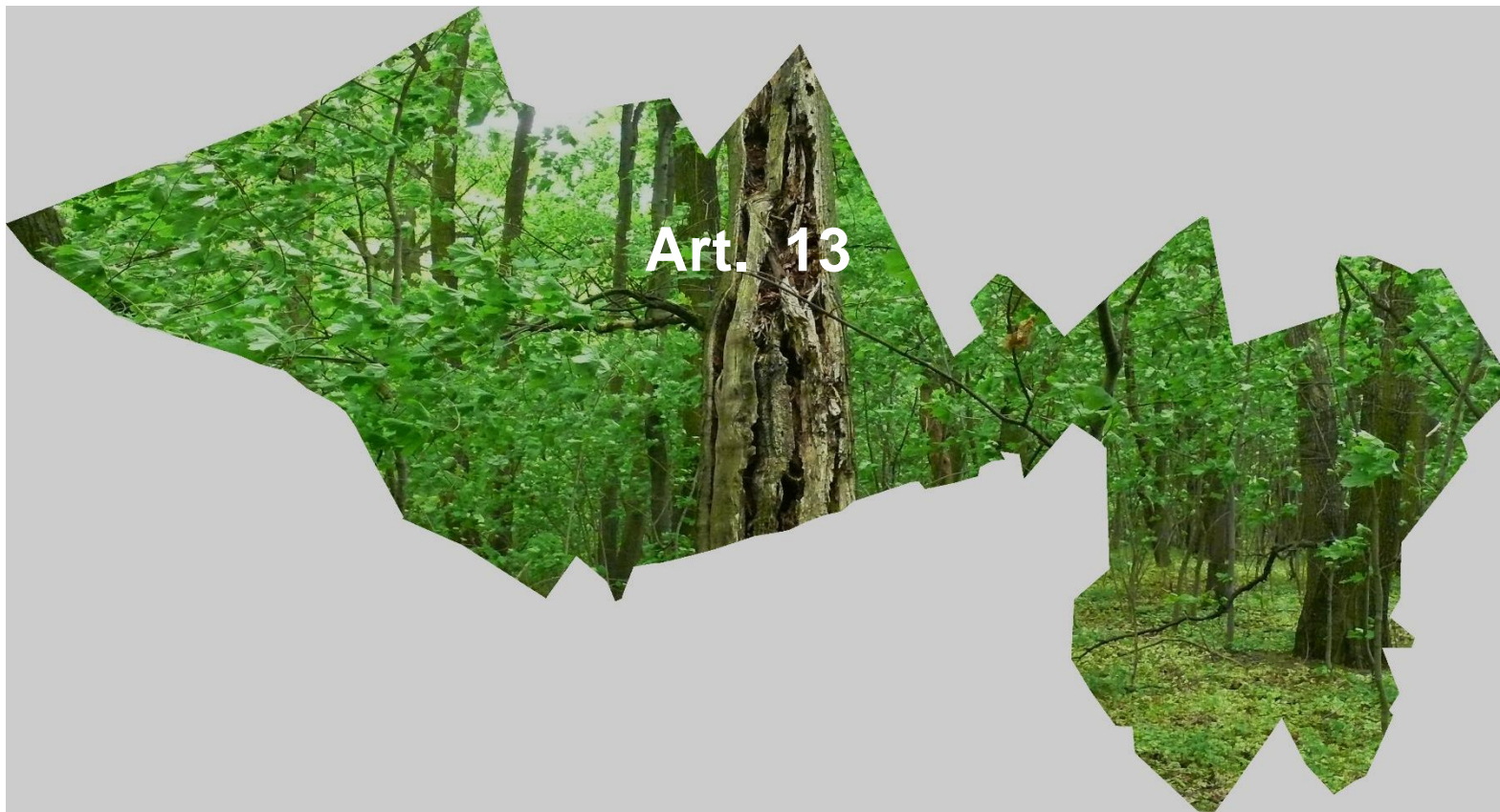
Na terenie województwa
mazowieckiego
objęto ochroną w formie parku
narodowego
1 obiekt

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Utworzenie lub powiększenie rezerwatu przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska i jest celem publicznym

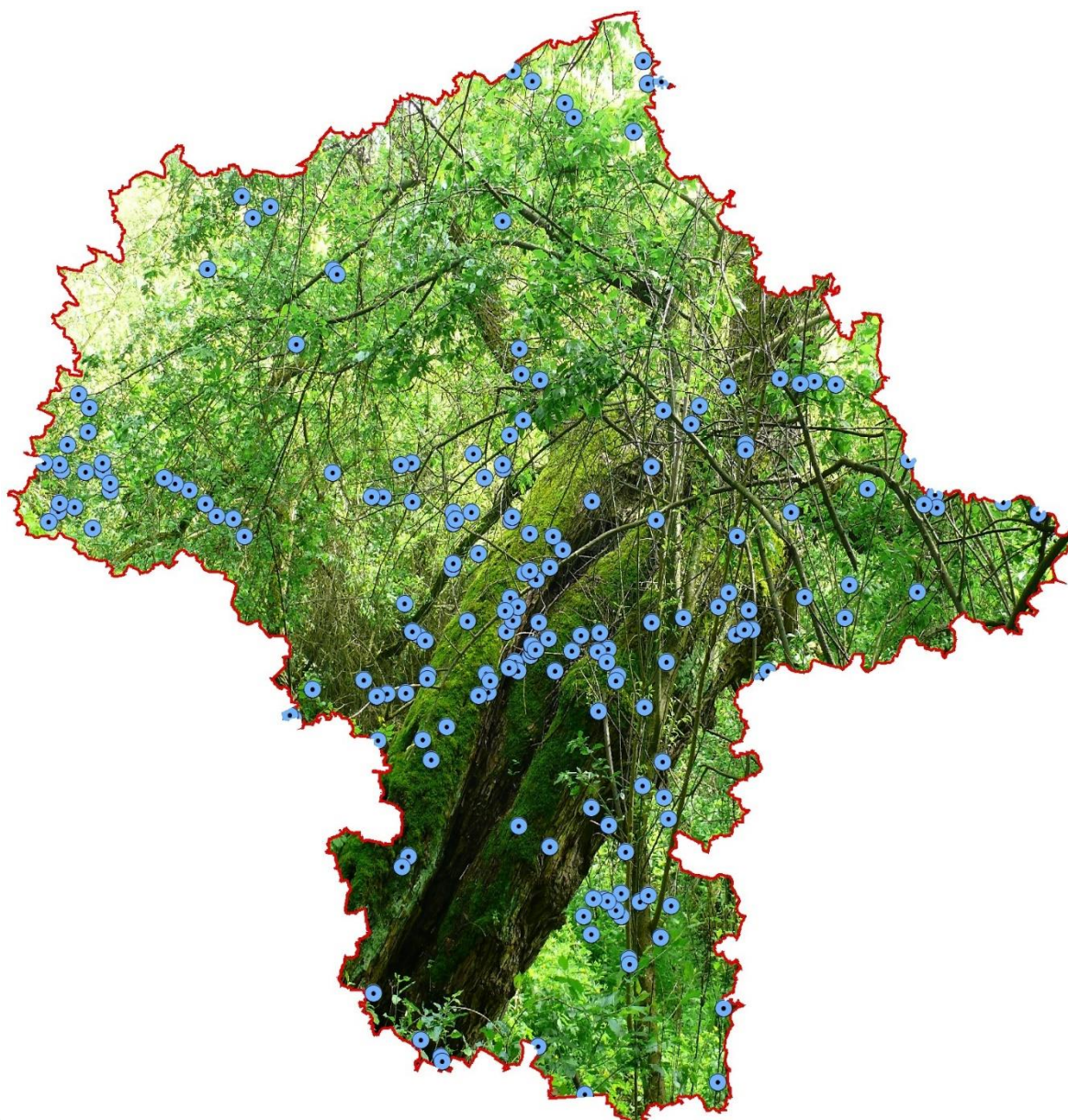

Nadzór nad rezerwatem przyrody sprawuje organ wskazany przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Na terenie województwa mazowieckiego
objęto ochroną w formie rezerwatów przyrody
189 obiektów

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Na terenie rezerwatów przyrody i parków narodowych wprowadzono zamknięty katalog 27 zakazów, posiadających powszechnie obowiązującą moc prawną, skierowanych do każdego podmiotu, który znajduje lub znajdzie się w zasięgu terytorialnym objętym tą formą ochrony przyrody, w znaczący sposób ograniczających możliwość ich użytkowania

Ustawodawca wprowadzając na obszar rezerwatu i parku narodowego zakazy, przewidział równolegle możliwość zajścia kolizji pomiędzy wymogami związanymi z ochroną przyrody, a działaniami naruszającymi te wymogi. Dlatego, wraz z tymi ograniczeniami, wprowadził on możliwość zastosowania odstępstwa od ich obowiązywania

Art. 15. ust 1
Na podstawie aktu
prawnego

Art. 15. ust 2
Ustawowe zniesienie zakazów

Art. 15. ust 4 i 5
indywidualne zniesienie
zakazów w rezerwacie przyrody

Art. 15. ust 3
indywidualne zniesienie
zakazów w parku narodowym

Najczęściej w rezerwatach przyrody i parkach narodowych łamany jest zakaz

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa

Parkiem krajobrazowym kieruje dyrektor parku krajobrazowego

**Art. 16
Art. 105
Art. 107**

Zadania z zakresu ochrony przyrody, walorów krajobrazowych, wartości historycznych i kulturowych oraz działalności edukacyjnej na terenie parku krajobrazowego wykonuje Służba Parku Krajobrazowego. Pracownik Służby Parku Krajobrazowego ma prawo do legitymowania osób naruszających przepisy o ochronie przyrody, a w razie odmowy okazania dokumentu pozwalającego na ustalenie tożsamości zwracania się do Policji lub innych właściwych organów o ustalenie tożsamości

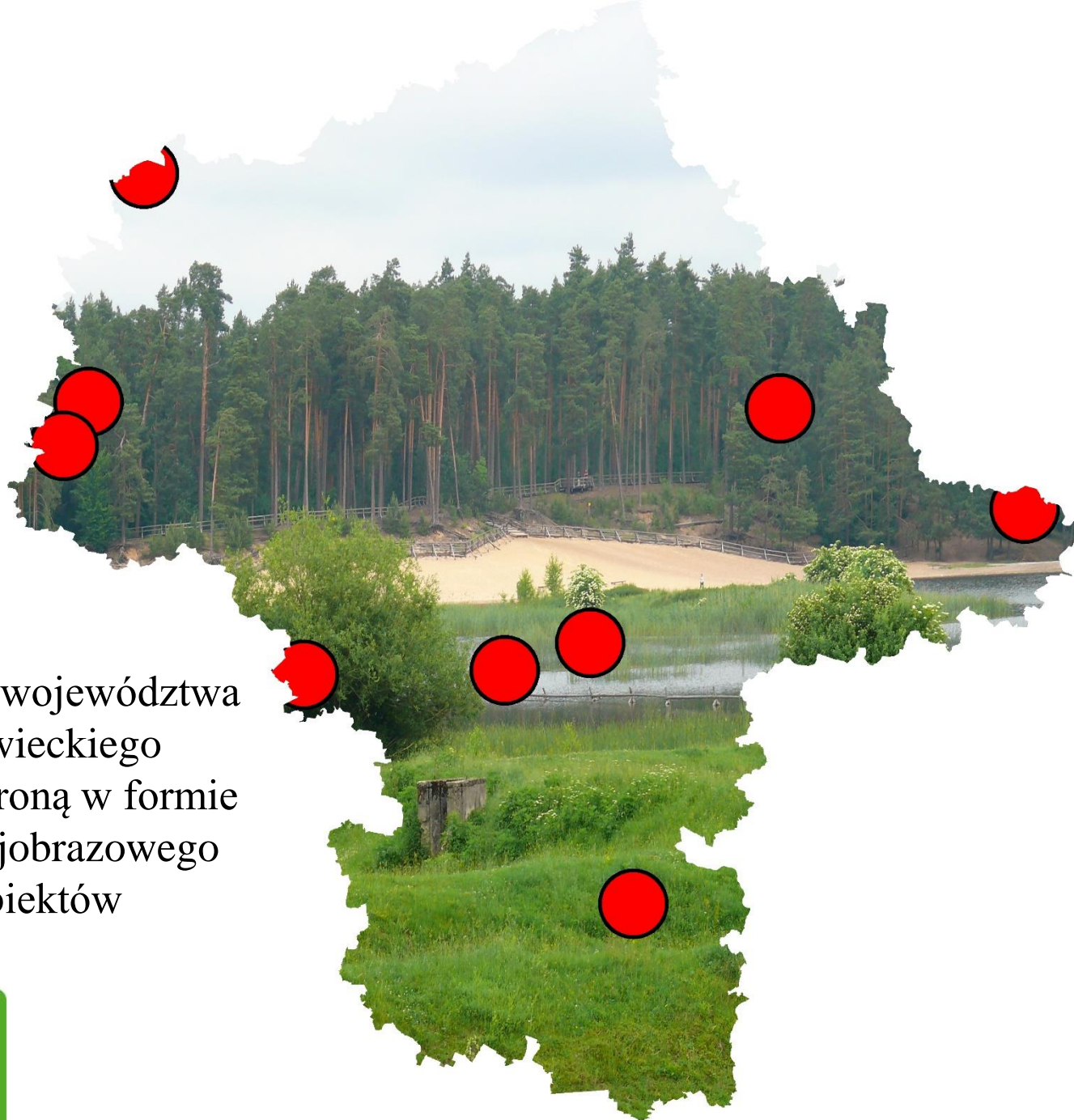

Na terenie województwa
mazowieckiego
objęto ochroną w formie
parku krajobrazowego
9 obiektów

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Na teren parków krajobrazowych mogą być wprowadzone zakazy, posiadające powszechnie obowiązującą moc prawną, skierowane do każdego podmiotu, który znajduje lub znajdzie się w zasięgu terytorialnym objętym tą formą ochrony przyrody

**Likwidowania
i niszczenia
zadrzewień
śródpolnych**

Art. 17

**Umyślnego zabijania
dziko występujących
zwierząt
niszczenia ich schronień**

**Wykonywania prac ziemnych
trwale zniekształcających
rzeźbę terenu**

**Realizacji przedsięwzięć
mogących znacząco
oddziaływać
na środowisko**

Budowania nowych
obiektów budowlanych
w pasie szerokości 100 m
od linii brzegów rzek,
jezior i innych naturalnych
zbiorników wodnych,
oraz zasięgu lustra wody
w sztucznych zbiornikach
wodnych

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Ustawodawca przewidział możliwość zajścia kolizji pomiędzy zakazami wprowadzonymi na obszar parku krajobrazowego a działaniami naruszającymi te ograniczenia. Dlatego, wraz z tymi ograniczeniami, wprowadził on możliwość zastosowania odstępstwa od ich obowiązywania

Art. 17 ust.2 i 3

Obronności kraju

Akcja ratownicza

**Plan ochrony
zadania ochronne**

Bezpieczeństwo powszechne

**Usunięcie obcych gatunków
drzewa lub krzewu
w obrębie zadrzewień**

Bezpieczeństwo państwa

**Realizacja inwestycji
celu publicznego**

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa

Nadzór nad obszarem chronionego krajobrazu sprawuje organ wskazany przez sejmik województwa

W województwie mazowieckim pełni go Marszałek Województwa Mazowieckiego

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Na terenie województwa
mazowieckiego
objęto ochroną w formie
obszaru chronionego
krajobrazu
31 obiektów

Na teren obszarów chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone zakazy, posiadające powszechnie obowiązującą moc prawną, skierowane do każdego podmiotu, który znajduje lub znajdzie się w zasięgu terytorialnym objętym tą formą ochrony przyrody

Budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych

Art. 24

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Ustawodawca przewidział możliwość zajścia kolizji pomiędzy zakazami wprowadzonymi na obszar chronionego krajobrazu a działaniami naruszającymi te ograniczenia. Dlatego, wraz z tymi ograniczeniami, wprowadził on możliwość zastosowania odstępstwa od ich obowiązywania

Najczęściej łamanymi zakazami w parkach krajobrazowych oraz obszarach chronionego krajobrazu są

**Wykonywanie prac
ziemnych trwale
zniekształcających
rzeźbę terenu**

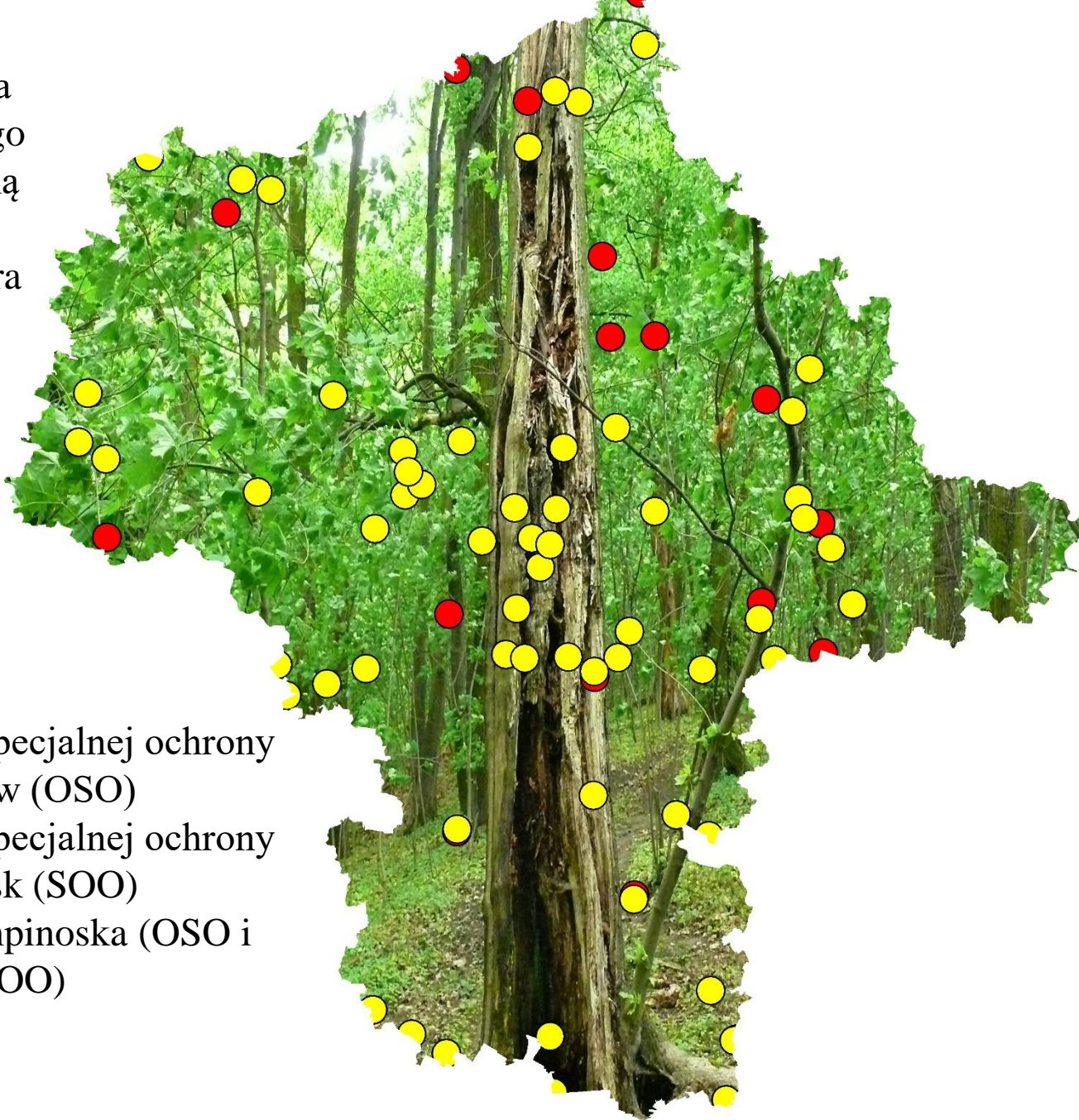
**Dokonywanie
zmian stosunków
wodnych**

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Na terenie
województwa
mazowieckiego
objęto ochroną
w formie
obszaru Natura
2000

17 obszarów specjalnej ochrony
ptaków (OSO)
60 obszarów specjalnej ochrony
siedlisk (SOO)
Puszcza Kampinoska (OSO i
SOO)

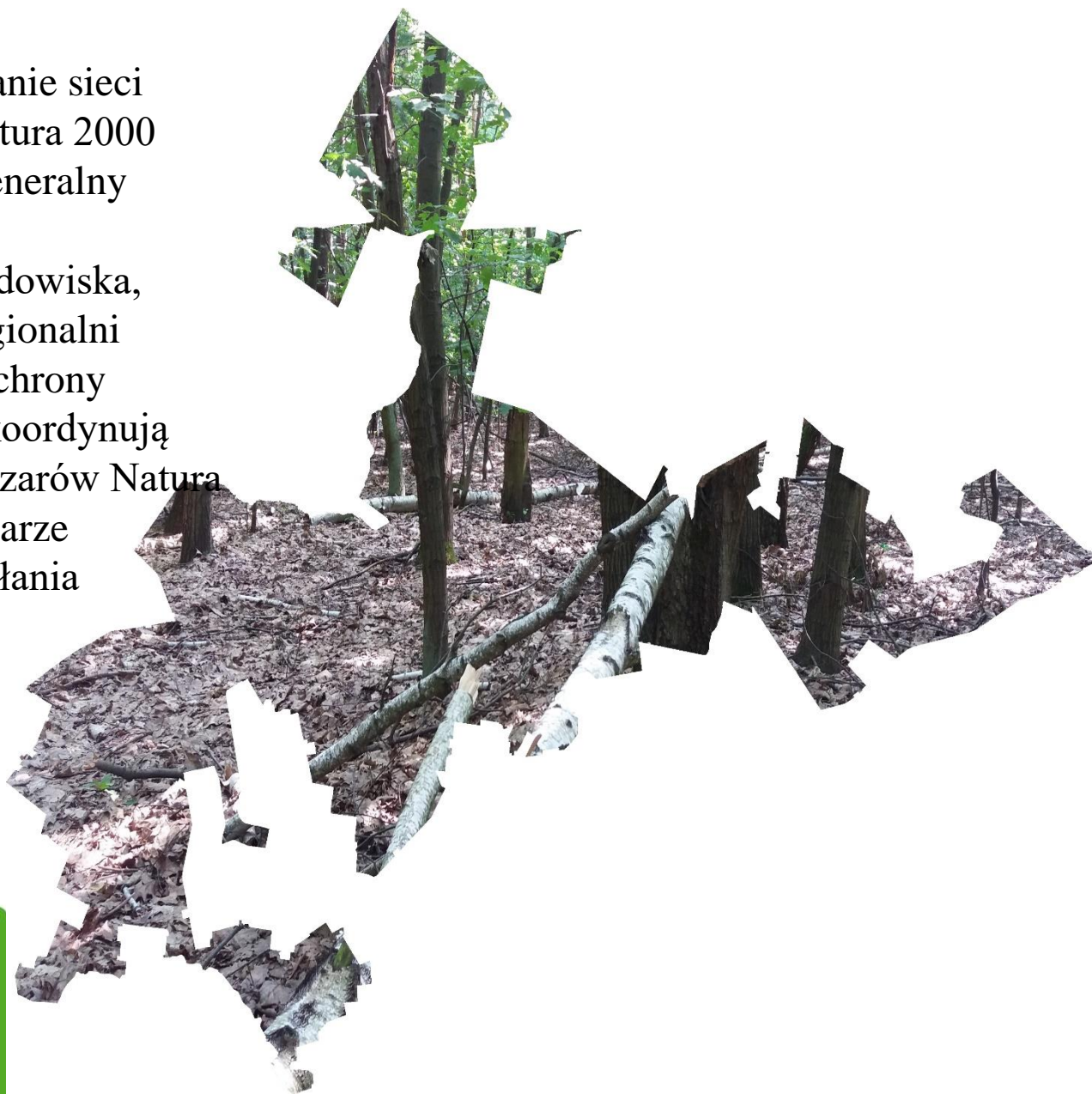

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Dla każdego obszaru Natura 2000 opracowany został Standardowy Formularz Danych (SDF), który zawiera podstawowe informacje o danym obszarze

warszawa.rdos.gov.pl

Funkcjonowanie sieci
obszarów Natura 2000
nadzoruje Generalny
Dyrektor
Ochrony Środowiska,
natomiast regionalni
dyrektorzy ochrony
środowiska koordynują
działanie obszarów Natura
2000 na obszarze
swojego działania

Art. 33

Na terenie obszarów
Natura 2000 zabronione
jest podejmowanie działań
mogących, osobno lub
w połączeniu z innymi działaniami,
znacząco negatywnie oddziaływać na cele
ochrony obszaru Natura 2000

Pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych
lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt
wpłynąć negatywnie na gatunki
dla których ochrony wyznaczono obszar
Natura 2000

Art. 34. [Zezwolenie na odstępstwo od zakazów obowiązujących na obszarach Natura 2000]

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (na obszarze morskim dyrektor właściwego urzędu morskiego) może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych. Decyzję taką wydaje się zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Jeśli znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- ochrony zdrowia i życia ludzi;
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
- wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Najczęściej łamanymi zakazami na obszarach Natura 2000 są

Nawożenie odpadów
ziemi z wykopów
budowlanych

Wydobywanie
kruszywa

Ingerencja
w system
melioracyjny

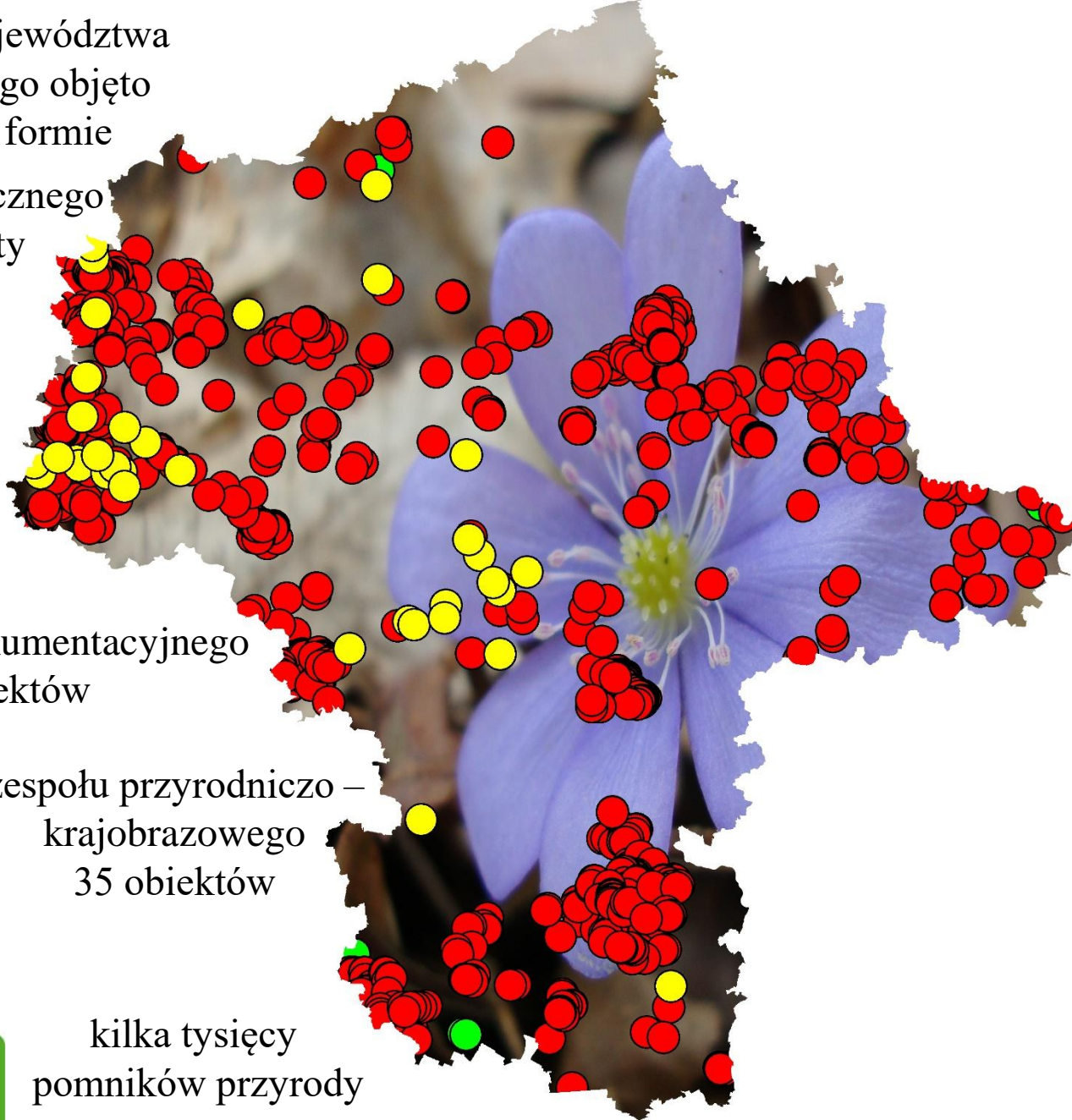

Na terenie województwa
mazowieckiego objęto
ochroną w formie
użytku ekologicznego
903 obiekty

stanowiska dokumentacyjnego
6 obiektów

zespołu przyrodniczo –
krajobrazowego
35 obiektów

kilka tysięcy
pomników przyrody

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy

Art. 44

Uchwała rady gminy określa sprawującego nadzór

Na teren użytku ekologicznego, zespołu przyrodniczo – krajobrazowego, stanowiska dokumentacyjnego oraz w stosunku do pomnika przyrody mogą być wprowadzone zakazy, posiadające powszechnie obowiązującą moc prawną, skierowane do każdego podmiotu, który znajduje lub znajdzie się w zasięgu terytorialnym objętym tą formą ochrony przyrody

wydobywania do celów gospodarczych
skał, w tym torfu

zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów

Art. 45.

trwale zniekształcać
rzeźbę terenu

niszczenia, uszkodzania
lub przekształcania
obiektu

likwidowania, zasypywania
i przekształcania naturalnych
zbiorników wodnych

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Zakazy obowiązujące dla pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego czy zespołu przyrodniczo – krajobrazowego nie dotyczą:

Art. 45. ust. 2

Obronności kraju

likwidowania nagłych zagrożeń
bezpieczeństwa powszechnego
i prowadzenia akcji ratowniczych

prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody
po uzgodnieniu z organem ustanawiającym
daną formę ochrony przyrody

realizacji inwestycji celu publicznego w
przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po
uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną
formę ochrony przyrody

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W WARSZAWIE

Art. 127

Kto **UMYŚLNIE** narusza zakazy obowiązujące w parkach narodowych, rezerwatach przyrody, parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu, obszarach Natura 2000 oraz zakazy obowiązujące w stosunku do pomników przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych i zespołach przyrodniczo – krajobrazowych podlega karze aresztu lub grzywny

Art. 132

Orzekanie w sprawie naruszeń zakazów następuje na podstawie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia

Obowiązujące przepisy nie przyznają regionalnym dyrektorom ochrony środowiska uprawnień do podejmowania czynności dochodzeniowo-śledczych w zakresie wykrywania popełnionych wykroczeń i ścigania ich sprawców.

Orzeczenia w tego typu sprawach w pierwszej instancji wydawane są przez sądy rejonowe.

Konsekwencje administracyjne i karne naruszenia obowiązujących zakazów

Podmiot podejmujący działania z zakresu czynności dochodzeniowo-śledczych przy wykrywaniu popełnionych wykroczeń i ściganiu ich sprawców posiada legitymację do ich wykonywania bez konieczności uzyskiwania zezwolenia na odstępnie od zakazów wynikających z ustanowienia form ochrony przyrody. Przyznane prawo do wykonywania zadań w tym zakresie ma charakter nadrzędny wobec wprowadzonych na teren form ochrony przyrody zakazów, gdyż realizujący zadania z tego zakresu nie może być związany tymi zakazami.

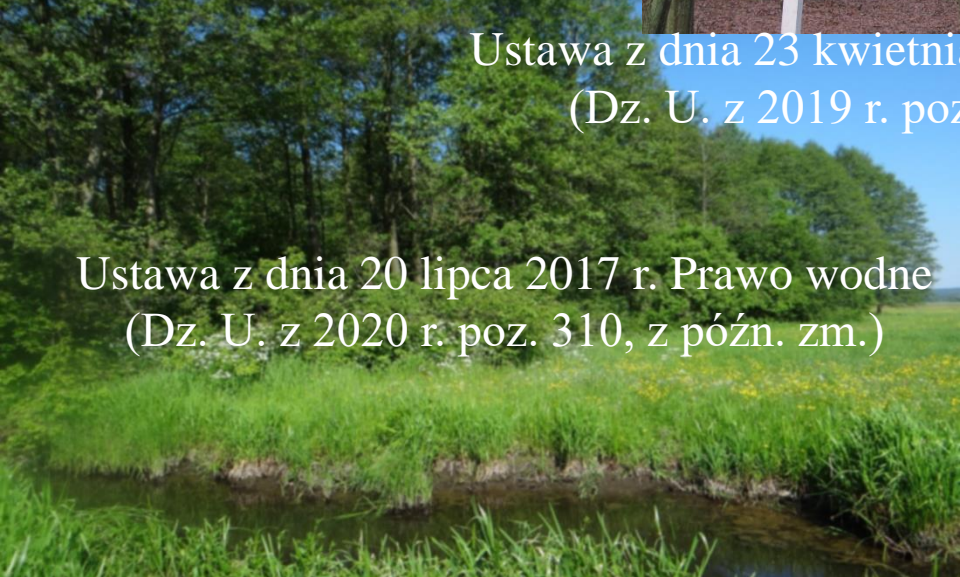
Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
(Dz. U. z 2020 r. poz. 55, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane
(Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny
(Dz. U. z 2019 r. poz. 1950, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny
(Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne
(Dz. U. z 2020 r. poz. 310, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach
(Dz. U. z 2020 r. poz. 6, z późn. zm.)